אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת קפב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ד טבת תרס"ט - יפו
נמען: יושבי המושבות

קריאה לאיכרים לנטוע אתרוגים כשרים ושמורים מהרכבה. יש לכך שלוש מטרות: להציל את מצוות ארבעת המינים מאתרוגים מורכבים של נכרים, להרחיב את הישוב ולהעביר את הכסף לידי יהודים, ולקשר את יהודי הגולה לארץ ישראל. גדולי ישראל שואלים אם יש די אתרוגים כשרים לכל ישראל, ולכן כל נוטע יקצה מקום לעצי אתרוג. אז יוכלו הרבנים לאסור את האתרוגים האחרים.

עיקרי הדברים

- שלוש מטרות לנטיעת אתרוגים כשרים.
- האם יש די אתרוגים לכל ישראל.
- קריאה לכל נוטע להקצות עצי אתרוג.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ד טבת תרס"ט[4].

לכבוד אחינו יושבי המושבות באה"ק[5] ת"ו, שלו'[6] וברכה.

אחים אהובים ונכבדים,

הגיע הזמן שהנני מכיר חובה לנפשי להעיר את רוחכם. על-דבר מקצע אחד הנוגע למטעי ארץ חמדתנו - נטיעת עצי אתרוג בטהרת שמירה מכל חשש הרכבה פסולה, כאשר החלו לעשות כן זה איזה שנים בעלי-הגנות הנודעים לנו בכשרותם. התרבות מטע האתרוג יקרה לנו מאד, וביחוד כעת אשר כל פה וכל לב פונה הוא, ברוך השם, להתרחבות ישובנו בארצנו הקדושה.

שלש מטרות נכבדות לנו כלולות בעבודת קודש חביבה זאת: א) להציל את כלל עם ד' מביטול מצות אתרוג ומיניו, המעכבים זה את זה, [ארבעת המינים מעכבים זה את זה: בלי אתרוג כשר אין מצווה בשאר המינים (מנחות כז)] אשר באו פריצים בני-נכר ויחללו את הקודש על-ידי אשר מלאו את העולם באתרוגים מורכבים בהרכבת איסור; ב) להרחיב במקצע זה את גבול ישוב ארצנו הקדוש, ע"י[7] הוספת נטיעות נושאות פרי, המביאות ברכה לבעליהן, ושטף הכסף היוצא מאחינו היקרים ובא לידי בני-נכר, אשר מהם צרינו ושונאי נפשנו, יבא לידי אחינו, המאדירים את כח עמנו בהגדילם את ישובנו בארץ חמדה מקום בית-חיינו; ג) לקשר בתוספת-אהבה וחבת-קודש את נשמותיהם של אחינו היקרים פזורי-הגולה אל אהבת ארץ

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5 באה"ק - בארץ הקודש
6 שלו' - שלום
7 ע"י - על ידי

חמדתנו הקדושה, החביבה ואהובה עדי עד, ע"י זכר דרישת ציון, ["ציון היא דורש אין לה" (ירמיהו ל, יז), "מכלל דבעיא דרישה" (ראש השנה ל)] אשר יעלה על לב כל איש, בהיותו נוטל את האתרוג בחג שמחתנו, מפרי עץ הדר גידולי קודש של ארצנו הקדושה, בתוספת שבח ותפארת, בשגם הוא ממטעי אחינו, המחיים בפועל את אדמת קדשנו מקור טללי תחייתנו.

והנה מאז נשמעו הדברים בין החיים, וטיבו של בטחון הכשרם של האתרוגים מטעי אחינו על אדמת הקודש החל להיות נודע לרבים, ולעומת-זה הודאות של הרכבת האיסור של האתרוגים אשר ביד בני נכר נתפרסמה יותר ויותר, נהרו רבים על אתרוגי המושבות החמודות אשר לנו, המשומרים בכשרותם. אבל פנו אלי רבנים גאונים צדיקים ואנשי שם חשובים בשאלה אחת, אשר לא נוכל לפתר אותה בדברים כ"א[8] במעשה. אחינו הגדולים הללו, אוהבי ציון ומקראיה, החפצים בכל לבם בתיקון המצוה היקרה כמאמרה, אשר כבר באה חכמה בלבם כי רק ממטעי עם ד' על אדמתו תבנה ותתכונן המצוה בכל מלואה, שואלים אותנו: היספיקו האתרוגים הגדלים כעת בגנות המשומרים, של אחינו העובדים את אדמת הקדש, לכל עם ד' הגוי כולו, - אשר רק באופן כזה נוכל להתעודד לגדור גדר בעד כל אתרוגים אחרים, ונוכל לקות שסוף כל סוף ישמעו דברינו?

וכאשר עבודת-קודש זאת היא עבודה שהיא מיד ולדורות, ע"כ[9] מצאתי לנפשי חובה, להעיר את לבבכם, אחים יקרים, העוסקים במטע אדמת קדשנו, שיואל כל אחד מכם בעת נטיעתו לתן מקום ג"כ[10] למטעי עצי אתרוג בשימור וכשרות, עד אשר מכל היחידים הנוטעים יחדו יקבץ לנו, בחסד עליון, בזמן בלתי-ארוך סכום אילני אתרוג כזה, שנוכל להבטיח בו מצדנו, שאנו הננו נכונים, ושארצנו הקדושה מספקת היא כבר, ע"י עמל בניה בוניה, אתרוגים כשרים לכל קהל עדת ישראל הגוי כולו בכל מקום שהם. ואז אקוה, שרבים מגדולי עמנו הרבנים הגאונים ונשיאי ישראל, כל אחד לפי מעלתו וכח השפעתו, יחזקו את ידנו, ונהיה באמת משובבי נתיבות השוממות [ישעיהו נח, יב] של המצוה הקדושה הזאת, אשר בלעוה זרים. וענף חיים זה, של סחר האתרוגים, יאסף אל המקום אשר לו יאתה, להוסיף עצי חמד וגנות פוריות מפרי עץ הדר כתורה וכמצוה על הרי ישראל.

הנני חושב, אחים יקרים, שלכם יאתה לעשות את הנסיון החדש הזה, להביא את הדבר הגדול הזה, של תיקון המצוה, הוספת שכלול הישוב, ורוממות ערכה של דרישת ציון מלב ורוח אחינו, המזכירים מרחוק את ד' וירושלים תעלה על לבבכם, [ירמיהו נא, נ] - לידי גמרו.

אקוה שישמע עם קדוש את אשר חלק ממנו, שכבר הכה שורש על אדמת מטעו, עושה עבורו, ועבור הפרחת ארץ חמדתו, ויתעורר כולו לתן ידו אל העודרים בהררי קודש, וסוף הכבוד לבא שינער את כפו מכל האתרוגים המורכבים, אשר פסלו אותם גאוני דור דורים, - והם הנם כל האתרוגים ממטעי בני-נכר, - ובכסף מלא יקח את האתרוגים אשר מטעם וגידולם בקודש, ממעשי ידי אחינו המשדדים את עפרות קדש, לשום ארץ קודש אשר היתה לשמה - לגן עדן כימי עולם.

תחזקנה ידיכם, עובדים חביבים, והיה ד' עמכם, ויכונן מעשה ידכם למען. עמו ונחלתו!

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

עבד לעם קדוש על אדמת הקודש פה עיה"ק[11] יפו והמושבות תובב"א[12].

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

8 כ"א - כי אם

9 ע"כ - על כן

10 ג"כ - גם כן

11 עיה"ק - עיר הקודש

12 תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן